

Sękocin Stary, dn. 27.06.2015 r.

Pan Rafał Gruszczyński

Szanowny Panie,

Pańskie uwagi do rekomendacji do Narodowego Programu Leśnego panelu ekspertów KLIMAT, wyrażone jako "Stanowisko Polskiej Izby Gospodarczej Przemysłu Drzewnego", znajdują się, rzecz jasna, na stronie internetowej www.npl.ibles.pl.

Uwagi zawarte w "Stanowisku" są w dużym stopniu powtórzeniem tych, które były prezentowane już dwukrotnie przez środowisko związane z hodowlą selekcyjną, ostatnio sformułowała je Rada Naukowa Leśnego Banku Genów. Odpowiedzi na te uwagi znajdują się na stronie www.npl.ibles.pl oraz były drukowane w Lesie Polskim nr 15-16/2014 ("O hodowli selekcyjnej raz jeszcze") oraz nr 5/2015 ("Uwagi do stanowiska Rady Naukowej LBG Kostrzyca"). Uprzejmie proszę o zapoznanie się z treścią tamtych wyjaśnień, które wyczerpują uzasadnienie kwestionowanych rekomendacji.

W "Stanowisku" zwraca uwagę wybiórczy charakter uwag:

- (1)w odniesieniu do rekomendacji 5 cała uwaga została skupiona na stwierdzeniu o ograniczeniu hodowli selekcyjnej do eksperymentów naukowych. Tylko, że te eksperymenty pokrywają się w całości z jednym z celów hodowli selekcyjnej, przytaczanych w piśmie: "selekcji populacji genotypów o wysokiej plastyczności do hodowli w warunkach zmieniającego się klimatu". Istotnie, rekomendacja skupia się na tym celu, bo jego osiągnięcie warunkuje wszystkie inne, bo warunkuje po prostu istnienie i trwałość lasu.
- (2)trwałości lasu w warunkach zagrożeń klimatycznych służy również rekomendacja 6 i nie ma w niej zagrożeń dla polskiego przemysłu drzewnego. O drewno iglaste, w tym o sosnę, upominają się inne rekomendacje (patrz aneks.
- (3)rekomendacja 11, przywołana jako dowód ignorowania potrzeb przemysłu drzewnego, jest przywołana do miejsca, w którym mówi właśnie o drewnie iglastym, tak cennym dla tego przemysłu (proszę uprzejmie o ponowne jej odczytanie, również fragmentu o "surowcu iglastym (...) produkowanym w skróconym cyklu" ...).

W pełni natomiast należy zgodzić się z uwagami do rekomendacji 19: dlatego właśnie potrzebne są stosowne zmiany regulacji prawnych dotyczących leśnictwa prywatnego oraz odpowiednie rozwiązania finansowe związane z zalesianiem, jak również ponowne zajęcie się Krajowym Programem Zwiększania Lesistości. Mówią o tym m.in. rekomendacje panelu ROZWÓJ.

Pragnę zauważyć, że mija dwa lata od panelu KLIMAT (18 czerwca 2013) i jeśli Polska Izba Gospodarcza Przemysłu Drzewnego rzeczywiście "przygląda się z zainteresowaniem trwającym pracom nad Narodowym Programem Leśnym", to powinna wcześniej spostrzec "niebezpieczeństwo dla przemysłu drzewnego", lub też zauważyć, że takiego niebezpieczeństwa nie ma. Ażeby rozwiać niepokoje PIGPD uprzejmie proszę o zapoznanie się z załącznikiem, w którym znajdują się (podkreślone na żółto) fragmenty rekomendacji trzech paneli, które postulują zwiększanie produkcji drewna i potrzebę rozwoju całego sektora leśno-drzewnego.

Jeśli po lekturze wskazanych artykułów, powyższych wyjaśnień wraz załącznikiem, PIGPD uzna, że Narodowy Program Leśny nie stwarza zagrożenia dla polskiego przemysłu drzewnego to należałoby oczekiwać stosownych sprostowań.

Jednocześnie chciałbym przypomnieć, że Polska Izba Gospodarcza Przemysłu Drzewnego znajduje się na liście stałych uczestników wszystkich paneli ekspertów a zaproszenia wysyłane są każdorazowo na adres Prezesa Izby Pana Sławomira Wrochny.

Z wyrazami szacunku

Prof.dr hab. Kazimierz Rykowski

kierownik i koordynator prac nad Narodowym Programem Leśnym

Załącznik

Rekomendacje do Narodowego Programu Leśnego trzech paneli ekspertów KLIMAT, WARTOŚĆ i ROZWÓJ promujące wzrost produkcji drewna:

KLIMAT

Rekomendacja (7): Potrzebna jest krytyczna analiza zwiększania udziału gatunków liściastych i ograniczania udziału sosny, jako postępowania pro-ekologicznego; rozważyć należy regionalizację postępowania hodowlano-ochronnego stosownie do wyników monitoringu zmian klimatu oraz możliwość stosowania rozwiązań lokalnych.

Rekomendacja (10): Ze względu na ochronę klimatu najbardziej efektywną i bezpieczną strategią gospodarki leśnej jest dążenie do produkcji jak największej ilości drewna i do jak najszerzego wykorzystania go jako surowca oraz jako odnawialnego źródła energii.

Leśnictwo plantacyjne powinno być równoważone leśnictwem ekosystemowym, zwiększającym ochronę procesów ekologicznych oraz obiektów powierzchniowej ochrony przyrody. Potrzebna jest wielokierunkowa, kompleksowa analiza skutków klimatycznych obydwu opcji.

Rekomendacja (11): Potrzebna jest weryfikacja statycznej wizji przyrody w hodowli lasu opartej na odnowieniu sztucznym oraz rozbudowanej selekcji i szkółkarstwie. Potrzebna jest hodowla lasu, w której jest miejsce na uzyskiwanie zarówno wielkowymiarowego, wysokowartościowego surowca liściastego, produkowanego w długiej kolei rębna, jak i średniowymiarowego (cienkiego), o niskiej jakości technicznej surowca iglastego i liściastego, produkowanego w skróconym cyklu. O takiej potrzebie świadczy wzrost popytu na biomasę drzewną na cele energetyczne oraz wzrost cen drewna gorszej jakości. Między tymi opcjami możliwe są różnorakie rozwiązania stosownie do lokalnych warunków i zapotrzebowania oraz w zależności od przyjętych kierunków rozwoju, polityki leśnej i polityki klimatycznej państwa.

Rekomendacja (16): Należy opracować bilans oraz strategię kształtowania i wykorzystania zasobów leśno-drzewnych Lasów Państwowych, lasów niepaństwowych, gospodarstw agro-leśnych, lasów/plantacyjnych i plantacji przemysłowych oraz zadrzewień.

Rekomendacja (19): Należy poddać weryfikacji krajowy program zwiększania lesistości, uwzględniając zmiany klimatyczne, potrzeby zwiększenia produkcji drewna, tworzenie korytarzy ekologicznych i zmniejszanie fragmentacji leśnych kompleksów, tworzenie nowych baz surowcowych we współpracy z przemysłem drzewnym. Do produkcji drewna poza ekosystemami leśnymi należy zaangażować Lasy Państwowe (leśnictwo plantacyjne). We

współpracy z samorządami, sektorami rozwoju regionalnego energetyki, rolnictwa i rozwoju wsi należy podjąć prace nad krajowym programem zadrzewień. Potrzebna jest wspólna polityka zalesieniowa i zadrzewieniowa resortów odpowiedzialnych za użytkowanie ziemi, planowanie przestrzenne i rozwój regionalny.

Rekomendacja (21): Konieczne jest włączenie polskich leśnych badań genetycznych w światowy nurt **nowoczesnych biotechnologii** i utworzenie, przy udziale Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, Lasów Państwowych oraz finansowym udziale prywatnego przemysłu drzewnego, platformy badań w zakresie genomiki funkcjonalnej gatunków drzewiastych. Badania powinny być ukierunkowane na doskonalenie warsztatu (stabilność transgenów, metoda transformacji, sterylność drzew) oraz uzyskanie do 2030 roku sterylnych linii modelowych gatunków drzew. Do 2080 roku powinno natomiast nastąpić udoskonalenie produktu – **wyhodowanie i komercjalizacja zmodyfikowanego drzewa o pożądanych cechach hodowlanych i surowcowych**.

WARTOŚĆ

Rekomendacja 29: Ochronie przyrody w lasach służy **wzmocniona produkcja drewna poza ekosystemami leśnymi** oraz wykorzystywanie w możliwie dużym stopniu jego właściwości substytucyjnych w stosunku do kopalnych źródeł energii oraz materiałów i surowców wysokoemisyjnych.

ROZWÓJ

Rekomendacja 14: Konieczne staje się wyodrębnienie w ramach kategorii wielofunkcyjnych lasów gospodarczych subkategorii **lasów produkcyjnych, których wiodącym celem będzie produkcja drewna** lub innych produktów leśnych, przy zachowaniu przez nie w jak największym możliwym stopniu funkcji ekologicznych i społecznych. **Lasy takie byłyby odpowiednikiem plantacji, definiowanych przez FAO jako plantacje produkcyjne (productive plantation)**. Opracowanie koncepcji lasów produkcyjnych, przede wszystkim określenie sposobów ich lokalizacji i zasad zagospodarowania, wymaga przeprowadzenia jak najszybciej odpowiednich badań. Jeśli załamanie się „Krajowego programu zwiększania lesistości” okaże się trwałym zjawiskiem, to dla istotnego zwiększenia produkcji drewna w Polsce nie ma innej alternatywy niż lasy produkcyjne.

Rekomendacja 15: Prowadzenie zadrzewień produkcyjnych w Polsce jest utrudnione ze względu na konieczność uzyskiwania zezwoleń na wycinanie drzew. **Należy podjąć działania**

likwidujące bariery i utrudnienia w prowadzeniu upraw plantacyjnych. Regulacje powinny gwarantować ochronę zadrzewień o ważnych funkcjach środowiskowych, ale równocześnie umożliwiać racjonalne użytkowanie zadrzewień produkcyjnych. W związku z tym należy w szczególności:

-znowelizować „Zasady hodowli lasu” (2012) przez:

a) przywrócenie topól, w tym mieszańców osiki, do doboru gatunków zalecanych do uprawy w plantacjach,

b) wprowadzenie możliwości usuwania po zakończeniu cyklu produkcyjnego zrębem zupełnym drzew z powierzchni określonych w planie urządzania lasu jako plantacje drzew szybko rosnących, mimo że nie osiągnęły wieku rębności przewidzianego dla danego gatunku w lesie,

- prowadzić ciągle badania przydatności do plantacyjnej uprawy nowych krajowych i zagranicznych kultywarów i pochodzeń, uzyskanych w efekcie prac selekcyjnych, w tym sztucznego krzyżowania i genetycznych modyfikacji drzew.

Rekomendacja 22: Drogą do osiągnięcia jak najlepszych wyników przez wszystkie podmioty zajmujące się drewnem, od momentu jego pozyskania do wytworzenia produktu finalnego, jest bez wątpienia dialog i wspólne poszukiwanie nowoczesnych rozwiązań technologicznych i organizacyjnych. Należy pamiętać, że bez rozwoju drzewnictwa, rozwój leśnictwa będzie zagrożony. Są to naczynia połączone, które potrzebują stabilnych reguł w dostawach surowca i systemach sprzedaży. Należy zaprzestać zmian zasad udostępniania i sprzedaży surowca. Stabilność w tym obszarze przyciąga kapitał i umożliwia rozwój przemysłu drzewnego.

Dla racjonalnej gospodarki drewnem niezbędne jest opracowanie wieloletniej strategii zapotrzebowania na ten surowiec, łagodzenia niestabilności rynku drzewnego i usprawniania systemu sprzedaży, a także dostosowywanie technologii w branżach drzewnych do możliwości i cech krajowej bazy surowcowej oraz wprowadzenie zachęt do szerokiego stosowania drewna (zwłaszcza w budownictwie).

Rekomendacja 24: (...) Anachroniczny jest podział na użytkowanie główne i uboczne. Teza o użytkowaniu/pozyskaniu drewna „według potrzeb hodowlanych” wynika z zachowawczej, pasywnej postawy zachowania a nie rozwoju zasobów. Jest antyrozwojowa, hamuje funkcje produkcyjne i gospodarcze. Nie sprzyja także funkcjom społecznym i przyrodniczym (w tym sensie w jakim drewno chroni klimat i przyrodę). Doktryną użytkowania lasu w XXI wieku

powinno być wszechstronne użytkowanie według celów gospodarczych, społecznych i środowiskowo-przyrodniczych (w celach środowiskowo-przyrodniczych mieszczą się cele klimatyczne).

Rekomendacja 34: Drewno stanowi jeden z motorów polskiej gospodarki. Poprawa stosunków wewnątrz sektora leśno–drzewnego wymaga, w pierwszej kolejności, zwiększania sukcesywnie corocznych dostaw drewna okrągłego przez LP o co najmniej 1,5 mln m³, czyli o wielkość uznaną za rozsądną i przyrzeczoną przez kierownictwo LP jeszcze przed 2007 rokiem. Sytuację na krajowym rynku drzewnym pogarsza rosnący eksport do Niemiec. Obecnie nie cena drewna okrągłego, a jego dostępność na rynku wyznacza tempo rozwoju sektora drzewnego. Ta znacząco mniejsza od potrzeb w obecnej fazie rozwoju gospodarczego dostępność surowca dla przedsiębiorców z przemysłu drzewnego - powoduje też gwałtowny wzrost cen drewna w wolnym obrocie. Przeznaczenie więcej drewna do produkcji takich wyrobów, które przynoszą dużą wartość dodaną polskim firmom, czyli do wytwarzania produktów o wysokim stopniu przetworzenia i o długim okresie użytkowania, zapewni zarazem efekty ekonomiczne w rachunku ciągłym i efekty ekologiczne, czyli będzie efektywne socjologicznie, nie tylko zresztą dla przemysłu drzewnego i dla leśnictwa, ale dla całej polskiej gospodarki. Zdecydowanie zmniejszy też podatność sektora leśno-drzewnego na koniunkturę i dekoniunkturę gospodarczą.

Rekomendacja 35: (...) W łańcuchu drzewnym właściwy kierunek zaspokajania potrzeb to: od drewna okleinowego i łuszczarskiego, poprzez surowiec wielkowymiarowy o szczególnych cechach użytkowych, dalej wyselekcjonowane drewno tartaczne, surowiec do budowy domów drewnianych i elementów budynków wznoszonych w innych technologiach (więźba dachowa, elementy konstrukcyjne, elewacje, ale też wyposażenie - podłogi, stolarka otworowa, wykładziny ścienne), drewno tartaczne ogólnego przeznaczenia, drewno na opakowania (w tym na palety) i do produkcji elementów architektury ogrodowej, po drewno do produkcji płyt, dla przemysłu celulozowo – papierniczego, a dalej do wytwarzania brykietów i pelletów oraz dla gospodarstw domowych. Dopiero na końcu łańcucha dostaw powinny być cele energetyki zawodowej.
(...) Wzrost użytkowania drewna opłaci się całej polskiej gospodarce.